

NINCS KAPU kóan-gyűjtemény

MUMON ELŐSZAVA

A zennek a tudat az alapja, és a nincs-kapu a kapuja. Mondjátok csak meg nekem, hogyan juttok át ezen a nincs-kapun? Megmondották: „Ami túljut ezen a kapun, az nem lehet a család kincse. Amit a külvilágból tapasztalsz, végül semmivé válik.”

Egy ilyen kijelentés hullámokat kelt a szélcsendben, fekélyt vág ki az egészséges bőrből. Amennyiben mások szavához vagy zen tanításához ragaszkodsz, tudatlan fajankó vagy: bottal hadonászol a hold felé, és azt hiszed, meg tudod ütni. Cipőd sarkát vakarod, pedig a talpad viszket. Lásd be, aki ilyen szellemben gyakorolja a zent, nem ér el semmit!

1228. év nyarán Észak-Kínában tanítottam a Rju-so kolostorban, ahol a szerzetesek kérésére összegyűjtöttem a régi mesterek kóanjait. Minden történet egy téglá. Fogd a téglát, és dörömbölj vele a kapun. Amint a kapu megnyílik, hajítsd el! A kóan-gyűjtemény negyvennyolc történetet tartalmaz, melyeket minden szándékos elrendezés nélkül válogattam össze. A könyvnek a *Nincs Kapu* címet adtam.

Törekedj fáradhatatlanul, és mélyülj el rendíthetetlenül a tudatban, s akkor még a nyolckarú kígyódémon sem fogja utadat állni, a huszonnyolc indiai pátriárka és a hat kínai pátriárka is az életéért fog

könyörögni. Amennyiben tétovázol, úgy jársz, mint az idegen, aki az ablakából megpillant egy vágató lovat, amely egy szempillantás alatt eltűnik.

A nagy ösvénynek nincs kapuja.

Ezernyi út vezet oda.

Ahogy túljutsz ezen a nincs kapun,

Ég és föld között vándorolsz.

1. DZSÓSÚ KUTYÁJA

Egy szerzetes megkérdezte a kínai Dzsósú zen mestert:

- Van a kutyának Buddha-természete?
- Mu! (Nincs!) – válaszolta Dzsósú.

Mumon kommentárja:

Ahhoz, hogy megvalósítsd a zent, túl kell jutnod a pátriárkák kapuján. Ahhoz, hogy elérd a megvilágosodást, el kell vágnod a gondolkodás útját. Ha nem jutsz túl a pátriárkák kapuján, és nem vágod el a gondolkodás útját, akkor saját gondolataidba és tetteidbe bonyolódsz bele. Ha megkérdezed, mi a pátriárkák kapuja, a válaszom egyetlen szó: Mu!

Ez a zen kapuja. Ha ezen túljutsz, akkor szemtől szembe találkozol Dzsósúval, és kéz a kézben haladsz az egymást követő pátriárkákkal. Ugye milyen csodálatos lenne?

Ha túl akarsz jutni ezen a kapun, akkor tested minden porcikáját, sejtjét, bőröd minden pórusát át kell hogy járja a nagy kérdés: *Mi a mu?* Meditálj ezen éjjel-nappal! Ne alkoss téves elképzelést a nincs-ről! A nem-létezés a létezés ellentéteje. A nincs túl van a létezésen és a nem-létezésen! Ha valóban túl akarsz jutni ezen a kapun, akkor érezd át, milyen lenne, ha vasgolyót nyelnél, és az megakadna a torkodon úgy, hogy nem tudsz tőle nyelni és köpni.

(Ha túljutsz ezen a kapun,) akkor minden tudásod szertefoszlik, és eggyé válsz a világgal. Olyan ez a tapasztalat, mint az érett gyümölcs: élő. (Ha át aka-

rod adni ezt a tapasztalatot,) akkor úgy fogod érezni magad, mint a néma, aki képtelen elmesélni az álmát.

Amikor megtapasztalod a nincs-élményt, az énpáncélja megsemmisül, s megrendül az ég és a föld. Rendíthetetlen harcosként vándorolsz éles kardoddal, és ha Buddha áll az utadba, levágod a fejét. Ha egy pátriárka állít akadályt eléd, megölöd. Megszabadultál élettől és haláltól. Bejárod a világokat, mint ha mind a játszótered volna.

Ha ezt meg akarod valósítani, akkor minden energiáddal összpontosíts erre a nincs-tapasztalatra, s ne szakítsd félbe az elmélyedést. Amikor eggyé váltál a nincs-élménnyel, a gyertya lángja világot gyújt.

Van a kutyának Buddha-természete?

Ez a nagy kérdés.

Ha igennel vagy nemmel válaszolsz,

Elveszíted a Buddha-természeted.

2. HJAKUDZSÓ RÓKÁJA

Egyszer Hjakudzso zen-tanításokat adott, és a szerzetesek közt megbújva egy öregember is végighallgatta azokat. A tanítás után a szerzetesek mind visszavonultak, az öregember velük együtt távozott. Egy napon azonban utoljára maradt, és Hjakudzso megkérdezte tőle:

– Ki vagy te?

– Nem vagyok emberi lény – válaszolta az öreg. –

Amikor Kásjapa Buddha ebben a világban tanított, én voltam ennek a hegynek a zen mestere. Egyszer az egyik tanítványom megkérdezte tőlem, hogy vajon egy megvilágosodott lény alá van-e rendelve az okság törvényének, avagy nincs. Én akkor így válaszoltam: „Egy megvilágosodott lény nincs alárendelve az okság törvényének.” Ezért büntetésül rókaként éltem ötszáz újraszületésen keresztül. Kérlek, mester, add meg nekem a helyes választ, hogy megszabadulhassak ettől a róka-léttől! Mondd meg nekem, hogy egy megvilágosodott lény alá van-e rendelve az okság törvényének, avagy nincs?

– A megvilágosodott lény egy az okság törvényével – felelte Hjakudzso.

Az öregember, Hjakudzso válaszát hallva, megvilágosodott.

– Megszabadultam a róka-léttől – szólt az öreg, és mélyen meghajolt a mester előtt. – Testem a hegy mögött egy barlangban nyugszik. Kérlek, temesd el, ahogy egy halott szerzetest szokás – mondta az öreg, és elment.

Másnap Hjakudzso megparancsolta a vezető-szerzetesnek, hogy készítse elő egy halott szerzetes temetését. „De hát nincs senki a betegszobában” – csodálkoztak a szerzetesek. „Mit jelenthet ez?”

Ebéd után Hjakudzso a hegy mögé, egy barlanghoz vezette a szerzeteseket. Botjával kipiszkálta egy öreg róka tetemét, és elvégezte a hamvasztási szerzetést.

Este Hjakudzso beszédet tartott a szerzeteseknek, és elmesélte a történetet.

Óbaku, miután végighallgatta, megkérdezte Hjakudzsótól:

– Réges-régen az öregember rossz választ adott, és ezért ötszáz újraszületésen át rókaként élt. De mi történt volna akkor, ha helyesen válaszol?

– Gyere ide hozzám, majd én megmondom neked – szólt Hjakudzsó mester.

Óbaku odament és pofon vágta a mestert. Hjakudzsó tapsolt és nevetett.

– Eddig csak gondoltam, hogy a barbároknak vörös a szakálluk, de most itt áll előttem egy valódi vörösszakállú barbár – mondta Hjakudzsó.

Mumon kommentárja:

„A megvilágosodott lény nincs alárendelve az okság törvényének” – válaszolta az öreg, és rókaként született újra. Vajon miért?

„A megvilágosodott lény egy az okság törvényével” – válaszolta Hjakudzsó, és az öregember megszabadult a róka-léttől. Vajon miért?

Ezt csak a félszeműek értik meg tisztán.

Alárendelt vagy nem alárendelt?

Egyazon érem két oldala.

Nem alárendelt vagy alárendelt?

Mindkettő súlyos hiba.

3. GUTEI UJJA

Valahányszor Guteit a zenről kérdezték, a mester felmutatta a mutató ujját. A mesternek volt egy fiatal szolgálója. Amikor valaki megkérdezte tőle, hogy mit tanít a mestere, a fiú felmutatta a mutató ujját.

Amikor Gutei ezt megtudta, nyomban magához hívatta a fiút, és levágta az ujját. A fiú, a fájdalomtól üvöltve, elszaladt. Gutei utána kiáltott, a fiú megállt és visszanezett. Gutei felmutatta a mutató ujját. A fiú abban a pillanatban elérte a megvilágosodást.

Amikor Gutei halálán volt, magához hívatta a szerzeteseit, és így szólt hozzájuk:

– Az egyujjas-zent mesteremtől, Tenrjútól kaptam. Egész életemben használtam, még sem tudtam kiérdéni.

Gutei, ahogy befejezte a mondatot, megtért a nirvánába.

Mumon kommentárja:

Gutei és a fiú megvilágosodásához semmi köze az ujjnak. Ha valaki ragaszkodik az ujjhoz, akkor az öreg Tenrjú olyan csalódott lesz, hogy nyomban megöli Guteit, a fiatal szolgát és a ragaszkodót.

Gutei csúfot űzött az öreg Tenrjúból.

Megszabadította a fiút egy nyisszantással.

Kína istenéhez képest, aki egyetlen csapással

kettészelt egy hegyet,

Gutei csak egy ócska szénész.

4. BÓDHIDHARMÁNAK NINCS SZAKÁLLA

Vakuan így panaszkodott, amikor a szakállas Bódhidharma arcképét nézte:

– Miért nincs Bódhidharmának szakálla?

Mumon kommentárja:

Ha a zent akarod gyakorolni, akkor szívedből kell tenned. Minden tapasztalásodnak igaznak kell lennie. Találkoznod kell Bódhidharmával, hogy lásd az arcát. Egyetlen pillantás elég. De ha azt mondod, hogy találkoztál vele, soha nem láttad őt.

Ne beszélj az álmodról

hiszékeny alaknak!

Miért nincs Bódhidharmának szakálla?

Milyen hülye kérdés!

5. EMBER A FÁN

Kjógen mester egyszer azt mondta:

– A zen olyan, mint amikor valaki a fogaival kapaszkodik az ágba egy szakadék felett. Kezével nem éri el az ágakat, lábával nem éri el a fa törzsét. Megjelenik egy vándor a fa alatt, és megkérdezi tőle: „Miért jött Bódhidharma Kínába?”

Ha nem válaszol, akkor nem teljesíti a kötelességét. Ha válaszol, akkor lezuhan és elveszíti az életét.

Mit tegyen ez az ember ott fenn a fán?

Mumon kommentárja:

Lehetsz ékesszóló tanító, de ebben a helyzetben nem mész vele semmire. Lehet, hogy kívülről fújod a budhista szútrákat, de ebben a helyzetben tudásod hasznavehetetlen. Ha megtalálod a jó választ, a múlt útvjáról letérve, új útra lépsz. Ha nem találsz meg a választ, akkor várd meg Maitréja Buddhát, és kérdezd meg tőle.

Kjógen igazán ostoba.

Bűne és mérge végtelen.

A szerzetesek elnémulnak,

Gonoszul sandítanak.

6. BUDDHA FELMUTAT EGY SZÁL VIRÁGOT

Amikor Buddha a Keselyű-bércen tanított, leszakított egy szál virágot, és felmutatta hallgatóinak. Mindenki csendben nézte, csak Mahákásjapa mosolyodott el. Buddha így szólt:

– Rendelkezem az igaz tanítás szemével, az ellobbanás szívével, a formanélküli igaz formával, a titkos Tannal, amely nem fejezhető ki szavakkal és a tanításon túlmenően adódik át. Ezt a Tant adom át Mahákásjapának.

Mumon kommentárja:

Az arany-arcú Gótama azt hitte, becsaphat másokat. Bölcs hallgatóiból hülyét csinált, és a kutyahúst birkahúsként adta el. „Milyen csodálatos vagyok!” –

gondolta magában Gótama. Mi történt volna akkor, ha szerzetesei mind elmosolyodnak? Hogyan adta volna át akkor a Tant? És ha Mahákásjapa nem mosolyodott volna el, akkor hogyan adta volna át a Tant? Ha Gótama azt mondja, hogy a Tan átadható, akkor városi szélhámosként becsapja a vidéki fajnókat. Ha azt mondja, hogy a Tan nem adható át, akkor miért helyeselte Mahákásjapa mosolyát?

*Felmutat egy szál virágot
És a színelelés lelepleződik.
Nincs senki égen-földön,
ki utánozná Mahákásjapa mosolyát.*

7. DZSÓSÚ ELMOSATJA A CSÉSZÉT

Egy szerzetes így szólt Dzsósúhoz:

– Éppen most léptem be a kolostorba. Kérem, tanítson engem!

– Megetted már a rizskását? – kérdezte Dzsósú.

– Igen.

– Akkor jobban tennéd, ha elmosnád a csészédet!

A szerzetes abban a pillanatban megvilágosodott.

Mumon kommentárja:

Dzsósú kinyitja száját és megmutatja szívét. Abban viszont kételkedem, hogy ez a szerzetes tényleg meglátta Dzsósú szívét. Remélem, nem tévesztette össze a harangot a korsóval.

*Olyan tiszta, és olyan nehéz meglátni.
Egy fajankó egyszer lámpással kutatót a tűz után.
De aztán rájött, hogy a láng maga a tűz.
És nyomban megfőzte rizkását.*

8. KEICSU A KERÉKGYÁRTÓ

Getcuan így szólt a tanítványaihoz:

– Keicsu, Kína első kerékglyártója, készített egy taligát, melynek két kerekében száz küllő volt. Tétélezzük fel, hogy kiszeditek a két kereket a tengellyel együtt. Mit kaptok így?

Mumon kommentárja:

Ha valaki nyomban meg tudja válaszolni ezt a kérdést, annak szemé olyan, mint az üstökös, és tudata olyan, mint a villám.

*Amikor tengely nélkül forog a kerék,
még a mester sem tudja megállítani.
Bejárja az eget és a földet,
delet, északot, keletet és nyugatot.*

9. A TÖRTÉNELEM ELŐTTI BUDDHA

– A történelem előtt élt egy Buddha, aki tíz világkorszakon át ült meditációban, és nem látta meg a legfőbb igazságot, nem érte el a tökéletes megszabadulást. Miért? – kérdezte egy szerzetes.

– A kérdésed önmagát magyarázza – válaszolta Szeidzsó.

– Ha olyan sokáig meditált, akkor miért nem érte el a tökéletes megvilágosodást?

– Azért, mert nem volt Buddha.

Mumon kommentárja:

Elismerem a tapasztalatát, de nem fogadom el a megértését. Amikor egy tudatlan valósítja meg, bölcs. Amikor egy bölcs kezdi megérteni, tudatlan.

A tudatra ébredj rá, ne a testre!

Mert aki meglátja tudatát, az nem aggódik a teste miatt.

Amikor a tudat és a test eggyé válik,

Az ember megszabadul, és nem vágyik magasztalásra.

10. SZEIDZEI MAGÁNYOS ÉS SZEGÉNY

Egy Szeidzei nevű szerzetes így szólt Szózanhoz:

– Szeidzei magányos és szegény. Támogatnád őt?

– Szeidzei? – kérdezte Szózan.

– Igen?

– Te már megittál három pohár finom bort. Ezek után azt mered mondani, hogy ajkad nem nedves?

Mumon kommentárja:

Szeidzeinek nem jött be a blöffje. Vajon milyen elgondolása volt? Szózan átlátott rajta, és tudta, hogyan bánjon vele. Mondjátok csak meg nekem, mikor ivott Szeidzei bort?!

Szegény, mint a templom egere.

Bátor, mint az oroszlán.

Szűkösen éldegél.

Mégis nagy lábon szeretne élni.

11. DZSÓSÚ PRÓBÁRA TESZI A REMETÉKET

Dzsósú elment egy kunyhóhoz, melyben egy remete meditált.

– Van bent valaki? – kérdezte Dzsósú.

A remete felemelte az öklét.

– Itt túl sekély a víz, hogy lehorgonyozzak! – mondta Dzsósú, és tovább ballagott. Elért egy másik remetekunyhóhoz, és beszólt:

– Van bent valaki?

A remete felemelte az öklét.

– Szabadon adsz, szabadon veszel, szabadon ölsz, szabadon óvsz – mondta Dzsósú, és meghajolt a remete előtt.

Mumon kommentárja:

Mindkét remete felemelte az öklét. Dzsósú az elsőnek nem fogadta el. Vajon miért? A másodiknak viszont igen. Vajon miért? Hol ebben a nehézség?

Aki megválaszolja ezt, az látja, Dzsósú nyelvében nincs csont: szabadon felsegíti az egyiket, leüti a másikat. De a két remete is átlátott Dzsósún! Ha a két remete közt különbséget vélsz felfedezni, akkor nem látod a lényegét! Ha azt mondod, hogy nincs különbség a remeték között, akkor sem látod a lényegét!

A szem, mint egy üstökös.

A tudat, mint egy villám.

Halált hozó kard,

Életet adó penge.

12. DZUIGAN A MESTERT SZÓLÍTTJA

Dzuigan mindennap odaszólt magának:

– Mester!

– Igen! – válaszolta magának.

– Légy éber!

– Igen!

– Ne hagyd, hogy mások rászédjenek!

– Igen!

Mumon kommentárja:

Az öreg Dzuigan bábu-boltot nyit: adja-veszi magát. Két álarcot ölt magára: az egyik szólítja a mestert, a másik válaszol. „Légy éber!” – szól az egyik. „Ne hagyd, hogy mások rászédjenek!” – szól a másik. Ha valaki ragaszkodik Dzuigan álarcaihoz, hibát követ el. Ha valaki utánozni kezdi Dzuigant, rókatündért játszik.

Néhány zen tanítvány nem ismeri fel

az igazi mestert az álarc mögött.

Csak az énképzetet ismerik fel.

Az énképzet a születés és halál csírája,

A bolond mégis azt tekinti igazi mesternek.

13. TOKUSZAN VISZI AZ EVŐCSÉSZEIT

Tokuszan kézbe vette evőcsészeit, és elindult a meditációs csarnokba. Útközben összetalálkozott Szep্পóval, a szakáccsal.

– Mester, még nem szólalt meg a dob! Hová megy a csészéivel? – kérdezte Szep্পó.

Tokuszan sarkon fordult és visszament a szobájába. Szep্পó elmondta Gantónak, mi történt.

– Az öreg Tokuszan nem érti a végső igazságot – jegyezte meg Gantó.

Amikor Tokuszan meghallotta ezt a megjegyzést, magához hívatta Gantót, és így korholta:

– Úgy hallom, nem értesz egyet velem!

Gantó szép halkan beismerte tévedését. Tokuszan nem szólt egy szót sem.

Másnap Tokuszan teljesen más beszédet tartott a szerzeteseknek. Gantó felnevetett és tapsolni kezdett.

– Nocsak, öreg mesterünk megértette a végső igazságot! Nem akad párja Kínában!

Mumon kommentárja:

Gantó és Tokuszan nem tudja, mi a végső igazság. Olyanok, mint bábuk a kirakatban.

*Aki megérti az elsőt,
A végsőt is felfogja.
A végső és az első
nem ugyanaz?*

14. NANSZEN KETTÉVÁGJA A MACSKÁT

A keleti csarnok és a nyugati csarnok szerzetesei összevesztek egy macskán. Nanszen odament, megragadta a macskát, és így szólt a szerzetesekhez:

– Mondjatok egy jó szót, és a macska életben marad!

A szerzetesek némán álltak. Nanszen kettévágta a macskát.

Este Dzsósú visszatért a kolostorba, és Nanszen elmesélte neki a történeteket. Dzsósú levetette a szandálját, fejére tette, és kísétált.

– Ha itt lettél volna, megmentetted volna a macska életét – szólt utána Nanszen.

Mumon kommentárja:

Miért tette Dzsósú a fejére a szandálját? Ha megválaszoljátok ezt a kérdést, akkor belátjátok, mit miért tett Nanszen. Ha nem válaszoljátok meg, akkor vigyázzatok!

*Ha Dzsósú ott lett volna,
A macska megmenekül.
Dzsósú a kard után kap,
Nanszen életéért könyörög.*

15. TÓZAN HÁROM ÜTÉSE

Tózan elment Ummonhoz, aki megkérdezte tőle, honnan jött.

– Szató faluból – válaszolta Tózan.

– Melyik kolostorban tartózkodtál a nyár folyamán? – kérdezte Ummon.

– Hódzi kolostorban, a tó déli partján.

– Mikor jöttél el onnan?

– Augusztus huszonötödik napján.

– Most megkíméllek három botütéstől – zárta le a beszélgetést Ummon.

Másnap Tózan elment Ummonhoz, meghajolt a mester előtt, és így szólt:

– Tegnap megkímélt három botütéstől. Árulja el, hol hibáztam?

– Te semmirekellő fajankó! – kiáltott rá Ummon.

– Miért kajtatsz egyik kolostorból a másikba?

Tózan, a kérdés hallatára, megvilágosodott.

Mumon kommentárja:

Ummon jó zen étellel etette Tózant. Ha Tózan képes lett volna megemészteni, akkor még egy taggal bővült volna Ummon családja.

Éjszaka Tózan a jó és a rossz tengerén hánykolódott, majd hajnalban újra felkereste Ummont, de az összetörte Tózan kagylóját. Mindezek után Tózan elveszítette agyafúrtságát.

Most azt kérdezem tőletek: Megérdemelte-e Tózan a három botütést? Ha igennel válaszoltok, akkor Tózannal együtt az egész világ botütést érdemel.

Ha nemmel válaszoltok, akkor Ummont hazugsággal vádoljátok. Ha tisztán megválaszoljátok ezt a kérdést, akkor ugyanazt az ételt kapjátok, mint Tózan.

*Az oroszán durván bánik a kölykével.
A kölyök szökken egyet, de az oroszán földhöz vágja.
Amikor Tózan először látogatta meg Ummont,
a nyíl még gyenge volt, de másodjára már mélyre hatolt.*

16. A HARANG ÉS A KÖNTÖS

Ummon egyszer azt mondta:

– A világ hatalmas és tágas. Miért veszitek fel köntösötöket a harang hívó szavára?

Mumon kommentárja:

Amikor a zent gyakorolod, ne kövesd a hangokat, a színeket és a formákat. Lehet, hogy mély belátásra teszel szert egy hang hallatára, illetve egy szín vagy egy forma láttán, de ez hétköznapi tapasztalás, s nem pedig az igazi zen. Az igazi zen tanítvány ura a hangoknak, a színeknek, a formáknak, és élete minden pillanatában megőrzi az igazságot.

Mondd meg nekem: a hang jön a fülhöz, vagy a fül megy a hanghoz? Amikor nincs hang és nincs csend, akkor mit értesz? Amíg a fülednek hiszel, nem érted meg az igazságot. Ha meglátod a hang forrását, akkor leszel igazán önmagad.

Aki megérti, a családhoz tartozik.

Aki nem érti, idegen.

Aki nem érti, a családhoz tartozik.

Aki érti, idegen.

17. HÁROMSZOR SZÓLÍTTA TANÍTVÁNYÁT

A császár tanítója háromszor szólította meg a tanítványát, és az háromszor válaszolt. Végül a császár tanítója így szólt:

– Attól tartok, háromszor csaptalak be, pedig valójában te csaptál be engem!

Mumon kommentárja:

A császár tanítója háromszor szólította meg a tanítványát: nyelve a földre esett. A tanítvány háromszor válaszolt a császár tanítójának: válasza találó volt. A császár tanítója vén volt már és magányos, megfogta az ökröt fejénél fogva, és a legelőre vonszolta. A tanítvány már jóllakott, nem vágyott több ételre.

Amikor a birodalom virágzik, a nemzet lustálkodik. Amikor a család jól él, a gyermekek büszkék.

Mondjátok meg nekem: ki csapta be a másikat?

A vas kalodának nincs nyílása, a rab kesereg.

Az utódok nem értik a zent, és kétségbeesnek.

Ha meg akarod támasztani az omladozó ház ajtaját és ablakát,

még téged is elfog a bánat.

18. TÓZAN HÁROM FONT LENJE

Egy szerzetes megkérdezte Tózant:

- Mi a Buddha?
- Három font len – válaszolta Tózan.

Mumon kommentárja:

Az öreg Tózan zenje olyan, mint egy kagyló. Amikor szétfeszítitek a héját, és belenéztek: látjátok a belsejét. Mondjátok csak meg nekem, hogyan fogjátok meglátni az igazi Tózant?

*Három font len az orrod előtt,
közel van, de a lényeg még közelebb.
Aki tagadóan és igenlően szól,
az jó és rossz rabja.*

19. A MINDENNAPI TUDAT AZ ÚT

Dzsósú megkérdezte Nanszent:

- Mi az igaz út?
- A mindennapi tudat az igaz út – válaszolta Nanszen.
- El tudom én azt érni?
- Ha el akarsz érni, nyomban elveszíted.
- Hogyan tudhatok az igaz útról, anélkül, hogy elérném?
- Az igaz út nem tudás és nem tudatlanság kérdése. A tudás tévedés, a tudatlanság pedig zűrzavar. Ha valóban látod az igaz utat, amely olyan tiszta,

mint a tér, akkor miért hozod létre a jót és a rosszat?

Dzsósú, mikor meghallotta ezeket a szavakat, hirtelen megvilágosodott.

Mumon kommentárja:

Nanszen válaszai meglágyították Dzsósú kételkedő, hideg szívét. Abban viszont kételkedem, hogy Dzsósú valóban ugyanazt az igazságot látta meg, mint Nanszen. Ám ha mégis, még harminc év kemény gyakorlás vár rá.

*Tavaszi virágok, őszi telihold.
Nyári hűs szellő, téli fehér hó.
Ha nem ragaszkodsz hasztalan dolgokhoz,
Az élet szép marad minden évszakban.*

20. A MEGVILÁGOSODOTT LÉNY

Sógen a következő kérdést tette fel:

– Miért van az, hogy a megvilágosodott lény nem emeli föl a lábát?

Azután még hozzáfűzte:

– Nem a nyelv az, amivel beszél.

Mumon kommentárja:

Sógen elég világosan beszélt. Vajon értitek-e, amit mond? Aki érti, jöjjön csak ide hozzám, hadd szózzak rá a botommal! Hogy miért? Aki tiszta arany után kutat, először a tűzben keresse!

Lép egyet, a végtelen óceán kiönt a medréből.

Lehajtja fejét, az égre néz.

Testének nincs hely a világban...

(Fejezze be más a verset!)

21. SZÁRAZ SZAR A BOTON

– Mi a Buddha? – kérdezte egy szerzetes.

– Száraz szar a boton – válaszolta Ummon.

Mumon kommentárja:

Ummon olyan szegény volt, hogy nem evett finom ételeket, olyan elfoglalt volt, hogy nem írt leveleket. „Száraz szar a boton” – felelte Ummon, hogy megpróbálja megőrizni iskolája tanítását, de igyekezete hasztalan volt.

Villámlás.

Szikrát hány az ég.

Pislantás.

S lám, oda az egész.

22. MAHÁKÁSJAPA ZÁSZLÓRÚDJA

Ánanda így szólt Mahákásjapához:

– Buddha átadta neked aranyszínű köntösét. Adott még ezen kívül mást is?

– Ánanda!

– Igen?

– Döntsd ki a zászlórudat a kapu előtt! – szólt Mahákásjapa.

Mumon kommentárja:

Ha belátod, miről van itt szó, látod, a Keselyű-bércen még együtt vannak a szerzetesek. Ha nem látod be, miről van itt szó, még az ősi buddhák igazsága sem mutat utat a megvilágosodáshoz.

A kérdés homályos. A válasz igazságot rejt.

A szerzetesek összevonják szemöldöküket.

Az idősebbik szólít, az öcs válaszol.

Tavaszi volt, de nem tavaszon.

23. NE GONDOLJ SE JÓT, SE ROSSZAT!

A Hatodik Pátriárkát egy Emjó nevű szerzetes egészen a Taiju-hegyig üldözte. Amikor a pátriárka látta, hogy Emjó beéri, letette a köpenyt és az alamizsnás csészét egy sziklára, majd így szólt:

– Ez a köpeny a hűséget jelképezi. Mi értelme annak, hogy erőszakkal szerezd meg magadnak? Ha akarod, tessék itt van, vedd el!

Emjó megpróbálta elvenni a köpenyt, de az olyan mozdíthatatlan lett, mint egy hegy. Ijedten így kiáltott fel:

– A Tanért jöttem, nem a köpenyért! Kérlek, taníts engem!

– Ne gondoldj se jót, se rosszat! Mi ebben a pillanatban Emjó igazi arca? – kérdezte a Hatodik Pátriárka.

Emjó hirtelen megvilágosodott. Egész testét kiverte a veríték. Zokogva meghajolt, és így kérdezett:

– A titkos tanításon kívül van-e más, mélyebb tanítás?

– Amit neked elmondtam, az egyáltalán nem titkos. Ha meglátod igazi éned arcát, akkor megtalálod azt, ami ennél mélyebb.

– Sok éven át gyakoroltam az Ötödik Pátriárkával, de nem láttam meg igazi arcomat. Most, hogy tanítást kaptam, tudom, a víz csak annak hideg vagy meleg, aki tapasztalja. Lennél a mesterem?

– Mindketten az Ötödik Pátriárka tanítványai voltunk. Tekintsd őt mesterednek, és őrizd a kincset, amit megszerezte!

Mumon kommentárja:

A Hatodik Pátriárka bizonyára kedves volt egy ilyen szorongató helyzetben. Meghámozta és kimagozta a gyümölcsöt, aztán megkérte tanítványát, nyissa nagyra a száját és egye meg.

Leírhatatlan, elképzelhetetlen.

Meg se csodálhatod, meg se eheted.

Ne rejsd el igazi arcodat,

a világ romba dől, de az megmarad.

24. FUKECU BESZÉL ÉS HALLGAT

– Hogyan fejezné ki az igazságot szavak és csend nélkül? – kérdezte egy szerzetes.

– Dél-Kínában jártam egy csodás tavaszon. Madarak daloltak ezernyi illatos virágon – felelte Fukecu.

Mumon kommentárja:

Fukecu szelleme olyan volt, mint a villámlás. Amikor az élet úgy hozta, nyomban megcsillogtatta. De most elfeledkezett róla, és csak egy régi kínai versből idézett. Ne törődj Fukecu zenjével! Ha ki akarod fejezni az igazságot, dobd el a szavakat, dobd el a csendet! No, fejtsd ki a lényegét!

Nem szólt semmit saját megvalósításáról,

Csak mások szavát idézte.

Megállás nélkül locsogott,

Ki hallotta, megzavarodott.

25. KJÓZAN ÁLMA

Kjózan álmában elment Maitréja Tiszta Földjére. Bevezették a csarnokba, és leültették a harmadik székre. Egy szerzetes kihirdette:

– Ma az fog beszédet tartani, aki a harmadik székben ül.

Kjózan felállt, jelzett a kalapáccsal, és így szólt:

– A mahájána igazsága túl van a szavakon és a gondolatokon, tapasztalattól független. Halljátok az igazságot!

Mumon kommentárja:

Most azt kérdezem tőletek, hogy Kjózan valóban tartott-e beszédet, vagy sem?

Ha kinyitja a száját, veszít. Ha csendben marad, veszít. Ha egyiket sem teszi, akkor messze van az igazságtól!

*Fényes nappal
Álomban álmot sző.
Kitalál egy jó mesét,
És rászedi a hallgatóságot.*

26. A BAMBUSZ SÖTÉTÍTŐK

Hógen mester a Szeirjó kolostorban vacsora előtti tanító-beszédhez készült. Szétnézett a meditációs csarnokban, és észrevette, hogy a bambusz sötétítők nincsenek feltekerve. Nyomban rájuk mutatott, erre két szerzetes felállt, és feltekerte azokat.

Hógen így szólt:

– Az egyiknek sikerült, a másiknak nem.

Mumon kommentárja:

Én csak arra lennék kíváncsi, melyik szerzetesnek sikerült, és melyiknek nem? Ha fél szemmel alaposan szemügyre veszed a dolgot, rájössz, hol hibázott a mester. Ki nyert? Ki veszített? A vitának itt nincs helye!

A sötétítők feltekerve: megnyílik a hatalmas ég.

Az égnek nincs köze a zenhez.

*Legjobb elfelejteni a hatalmas eget
és visszavonulni a széltől.*

27. NEM A TUDAT, NEM A BUDDHA, NEM A DOLGOK

– Van olyan tanítás, amit a mester még nem adott át? – kérdezte egy szerzetes.

– Igen, van – válaszolta Nanszen.

– És mi az?

– Az nem a tudat, nem a Buddha, és nem a dolgok.

Mumon kommentárja:

Az öreg Nanszen elárulta kincset érő szavait, biztosan nagyon zavarodott volt.

A kedves Nanszen elvesztette kincsét.

Szavaiban nincs erő.

Még ha a hegyből tenger lesz,

A szavak akkor sem nyitják meg a tudatot.

28. ELFÚJJA A GYERTYÁT

Tokuszan egy éjszaka meglátogatta mesterét, Rjútan, hogy kérdéseket tegyen fel a zenről. Késő éjszaka a mester így szólt:

– Késő van már. Ideje, hogy visszavonulj!

Tokuszan meghajolt, felhajtotta a kapun a függönnyt, és kinézett.

– Koromsötét van odakint! – szólt a mesternek.

Rjútan meggyújtott egy gyertyát, és odaadta Tokuszannak, hogy megtalálja a hazafelé vezető utat.

Ahogy Tokuszan átvette a gyertyát, Rjútan elfújta. Tokuszan abban a pillanatban megvilágosodott.

– Mit értél el? – kérdezte Rjútan.

– Soha többé nem kételkedem mesterem szavában – válaszolta Tokuszan.

Másnap Rjútan így szólt a szerzetesekhez:

– Van köztetek egy szerzetes, kinek foga olyan, mint a kard, és szája olyan, mint a vértál. Üssétek csak a bottal, és ő nem fogja elfordítani a fejét. Egy napon felkapaszkodik a legmagasabb hegyre, és ott fogja átadni a Tant.

Tokuszan a meditációs csarnok elé hozta feljegyzéseit és szútra-kommentárjait, fáklyával lánggra lobbantotta őket, és így szólt:

– Ha átrágnátok magatokat a nehezen érthető tanításokon, az csak annyi lenne, mint a hatalmas térbe vetett hajszal. Ha feltárnátok a világ minden titkát, az csak annyi lenne, mint a hatalmas óceánba ejtett víz-csepp.

Tokuszan, ahogy befejezte a mondatot, elhagyta a kolostort.

Mumon kommentárja:

A kínai Tokuszan nem érdekelte a zen, bár hallott róla. Egy napon így gondolkodott: „Dél-Kínában a szerzetesek azt állítják, hogy a Dharma tanításakor nem idéznek a szútrákból. Ez helytelen. Meg kell tanítanom nekik az igazságot!” Tokuszan elindult dél felé, s útközben megállt pihenni egy teaházban Rjútan kolostora közelében. Egy öregasszony megkérdezte tőle:

– Mit cipel azokban a nehéz csomagokban?
– Évek kemény munkáját... kommentárjaimat a Gyémánt-szútrához.

– Én is jól ismerem azt a szútrát. Az egyik tanítása azt mondja: „A múlt-tudat, a jelen-tudat és a jövő-tudat nem tartható fenn.” Milyen tudatot tart fenn, amikor éppen teát iszik vagy rizst eszik? – kérdezte az öregasszony.

Tokusan ostoba arccal nézett az öregasszonyra. Végül megkérdezte tőle:

– Nem ismer itt a környéken egy jó tanítót?

– De igen... tíz kilométerre innen lakik egy kiváló mester, Rjútan.

Tokusan a legnagyobb alázattal elindult Rjútan mesterhez. Ott aztán megkapta a magáét, minden tudománya szertefoszlott. Ami pedig Rjútant illeti, úgy bánt vele, mint saját fiával. Meglátta benne a pislákoló tüzet, és sietve leöntötte sáros vízzel, hogy kialudjon a parázs. Az egész csak egy komédia volt.

Hadd lássam az arcát, nem érdekel a neve.

Hadd halljam a nevét, nem érdekel az arca.

Orrát megmentette,

De szeme világa odaveszett.

29. NEM A SZÉL, NEM A ZÁSZLÓ

Két szerzetes a szélben lobogó zászlón vitatkozott. Az egyikük azt állította, hogy a szél mozog, a másik pedig azt, hogy a zászló. A Hatodik Pátriárka, aki éppen arra járt, így szólott hozzájuk:

– Nem a szél, nem a zászló az, ami mozog. A tudat az, ami mozog.

Mumon kommentárja:

A Hatodik Pátriárka azt mondta: „Nem a szél, nem a zászló az, ami mozog. A tudat az, ami mozog.” Mit értett ez alatt? Ha bensődben megtalálod a választ, akkor látod, hogy a két szerzetes aranyat kap, pedig csak vasat akar venni. A Hatodik Pátriárka ki nem állhatta azt a két ostoba fajankót, és nekik adta az aranyat.

Mozog a szél, a zászló, a tudat.

Egyazon tapasztalás.

Szólni készült, s megszólalt,

de minden szava hibás.

30. A TUDAT A BUDDHA

Daibai megkérdezte Baszo mestert:

– Mi a Buddha?

– A tudat a Buddha – válaszolta Baszo.

Mumon kommentárja:

Ha tökéletesen belátod, miről van itt szó, akkor Buddha köpenyét öltöd magadra, Buddha ételét eszed, Buddha szavával szólsz, Buddha tetteivel cselekszel. Magyarul: te vagy a Buddha. Ajjaj! Daibai szemébe por ment, és félrevezetett mindenkit. Ha a Buddha szót kiejted, három napon át öblögesd a szádát. Ha „A tudat a Buddha” tanítást hallod, fogd be a füled és szaladj el!

Kéklő ég, fénylő nap.

Nem tudod, mi hol van.

Kérdezed, mi a Buddha.

Lopsz, és ártatlannak mondod magad.

31. DZSÓSÚ KIISMERI AZ ÖREGASSZONYT

Egy szerzetes vándorútra indult, és útközben összetalálkozott egy öregasszonnyal.

– Mondja, kérem, merre vezet az út Taiszan felé? – kérdezte a szerzetes.

– Menjen csak egyenesen – válaszolta az öregasszony.

Miután a szerzetes megtett néhány lépést, az öregasszony megjegyezte:

– Ez is csak egy zarándok.

Valaki elmesélte ezt a történetet Dzsósúnak, aki így szólt:

– Várj csak, majd én próbára teszem az öregasszonyt!

Másnap Dzsósú útnak indult, és összetalálkozott az öregasszonnyal.

– Mondja, merre vezet az út Taiszan felé? – kérdezte Dzsósú.

– Menjen csak egyenesen – válaszolta az öregasszony.

Este Dzsósú megjegyezte:

– Kiismertem az öregasszonyt.

Mumon kommentárja:

Az öregasszony békésen üldögélt a sátrában, szövögette harci cseleit, de nem vette észre, hogy egy besúgó settenkedik mögötte. Az öreg Dzsósú ügyesen játszotta a besúgó szerepét, ráborította az asztalt az öregasszonyra, de hadvezérnek kevés lett volna. Tudnotok kell azonban, hogy mindketten hibáztak. Még

valami, mondjátok meg nekem, hogyan ismerte ki Dzsósú az öregasszonyt?!

A kérdés szokásos.

A válasz is ugyanaz.

Homokszem a rizsben.

Karó a sárban.

32. EGY FILOZÓFUS A BUDDHÁT KÉRDEZI

Egy filozófus megkérdezte a Buddhától:

– Hogyan fejezné ki az igazságot szavak és csend nélkül?

A Buddha csendben maradt.

A filozófus meghajolt és megköszönte Buddhának a tanítást:

– Mély együttérzésével eloszlatta tévedéseim felhőit és megmutatta az igaz utat.

Miután a filozófus elment, Ánanda megkérdezte a Buddhát:

– Mit értett meg ez az ember?

– A jó ló már az ostor árnyékától is futni kezd – válaszolta a Buddha.

Mumon kommentárja:

Ánanda a Buddha tanítványa volt, de bölcsessége nem múlta felül a nem buddhista filozófusokét. Mondjátok meg nekem, mi különbség van egy buddhista és egy nem buddhista tanítvány között?

Kard élén táncol.

Jéghegy gerincén mászik.

Sehol egy követhető lábnyom.

Pusztá kézzel mássza meg a sziklát.

33. NINCS TUDAT, NINCS BUDDHA

Egy szerzetes megkérdezte Baszot:

– Mi a Buddha?

– Nincs tudat, nincs Buddha – válaszolta Baszo.

Mumon kommentárja:

Aki megérti ezt a választ, az befejezte zen tanulmányait.

A kardvívás mesterének add át a kardodat.

A költőnek ajánld fel a versedet.

Ha szólni készülsz, ne mondj el mindent,

Ne áruld el az egészet.

34. A MEGISMERÉS NEM AZ ÖSVÉNY

Nanszen mondta:

– A tudat nem a Buddha. A megismerés nem az ösvény.

Mumon kommentárja:

Nanszen öregségére elvesztette szégyenérzetét. Kinyitotta bűzös száját, és kilocsogta a család titkait. Kevesen hálásak neki.

Tiszta égbolt, ragyogó napsütés.

Eső áztatja a földet.

Szívét kitarja, a titkot felfedi,

Nem köszöni meg neki senki.

35. SZEIDZSO LELKE ELTÁVOZOTT

Goszo egyszer azt mondta:

– Szeidzso lelke eltávozott. Melyik volt az igazi Szeidzso?

Mumon kommentárja:

Amikor megérted, mi a valóság, belátod, egyik testből a másikba vándorolunk, ahogy az utazó váltogatja szálláshelyét. Ha nem érted, kérlek, ne kóborolj tovább! Amikor a föld, a víz, a tűz és a levegő szétválik, olyan leszel, mint a forró vízben kapálódzó rák. Ha ez történne, ne mondd, hogy nem figyelmeztetlek!

A felhők fölött a hold ugyanaz.

A hegyek és a folyók különböznek.

Mindegyik áldott egységben és sokféleségben.

Eggyé váltak, vagy különböznek?

36. ZEN MESTER AZ ÚTON

Goszo egyszer azt mondta:

– Amikor zen mesterrel találkozol az úton, ne szólj egy szót sem, de ne is maradj csendben. Mondd csak, hogyan köszöntöd a mestert?

Mumon kommentárja:

Ha bensőségesen köszöntöd a mestert, az minden bizonnyal csodás lesz. Ha azonban nem tudod, hogyan köszöntsd, légy éber!

Zen mester az úton,

Szólni vagy hallgatni nem lehet.

Üss be neki egyet,

No lám, bölcsek bölcse vagy az úton.

37. CIPRUSFA AZ UDVARON

Egy szerzetes megkérdezte Dzsósú zen mestert:

- Miért jött Bódhidharma Kínába?
- Ciprusfa az udvaron – válaszolta Dzsósú.

Mumon kommentárja:

Ha megérted Dzsósú válaszát, akkor nincsen mögöt-
ted Sákjamuni Buddha, és nincsen előtted Maitréja
Buddha.

A szavak nem a dolgok.

A szavak nem az érzelmek.

Aki a szavakon csüng, elveszett.

Aki magyarázkodik, eltévedt.

38. A BIVALY ÁTTÖRI A KERÍTÉST

Goszo egyszer azt mondta:

– Egy bivaly áttöri a kerítést a szakadék szélén.
Szarvai, feje, mind a négy patája túljut, de a farka
miért nem?

Mumon kommentárja:

Ha fél szemmel alaposan szemügyre veszed a dolgot,
és megadod a zen választ, akkor képes leszel viszo-
nozni a négyféle szeretetet, és megszabadítani az érző
lényeket. Ha nem tudod megadni az igazi zen vá-
laszt, térj vissza a farkhoz, és elmélkedj tovább.

A bivaly nekiszalad, és lezuhan a szakadékba.

Ha visszafordul – jaj neki! – élete oda.

Az a kicsi fark

Nagyon érdekes dolog.

39. UMMON TÉVEDÉSE

Egy zen tanítvány így szólt Ummonhoz:

– A tiszta világosság beragyogja a világegye-
temet...

Ummon a tanítvány szavába vágott:

– Ezek ugye Csószecu szavai?

– Igen, mester.

– Akkor hibát vétettél a szövegben.

Néhány évvel később Sisin megkérdezte tanítvá-
nyaitól:

– Mondjátok csak meg nekem, hol vétett hibát a
zen tanítvány a szövegben?

Mumon kommentárja:

Ha valaki felfogja Ummon rendkívüli jártasságát, és
megérti, hol vétett hibát a zen tanítvány, az ég és föld
mestere lesz. Ha nem érted meg, nem ismered meg
magadat sem.

Csalétek a vízben.

A mohó bekapja és horogra akad.

Ahogy megszólalsz,

Elveszíted az életedet.

40. FELRÚGJA A KANCSÓT

Amikor Iszan Hjakudzsnál tanult, szakácsként dolgozott a kolostorban. Egy napon Hjakudzso apátot akart küldeni a Taidzsi-hegy kolostorába, ezért összehívta a szerzeteseket, és közölte velük, az lesz az apát, aki a legjobb választ adja kérdésére. Hjakudzso fogott egy kancsót, letette a földre, és így szólt:

– Ezt nem nevezhetitek kancsónak! Minek hívjátok akkor?

– Fatuskónak sem lehet mondani – szólalt meg a szerzetesvezető.

Iszan odament a kancsóhoz, felrúgta, és elment.

Hjakudzso elmosolyodott, és így szólt:

– A szerzetesvezető veszített.

Hjakudzso mester Iszant nevezte ki az új kolostor apátjának.

Mumon kommentárja:

Iszan nagyon bátor volt, de nem tudott kiszabadulni Hjakudzso fogásából. A könnyebb munka helyett a nehezebbet választotta. No de miért? Levette kényelmes kalapját, hogy vasjármot hordjon helyette.

*Az edények félresöpörve,
A szószátyár legyőzve,
Hjakudzso akadálya ledöntve,
No lám, ezer Buddha szülője.*

41. BÓDHIDHARMA MEGNYUGTATJA A TUDATOT

Bódhidharma ült szemben a fallal. Huj-kó kint állt a hóban, levágta egyik karját, és így kiáltott Bódhidharma felé:

– Tudatomban nincs béke még most sem! Könyörögök, nyugtasd meg!

– Hozd ide a tudatodat, majd én megnyugtatom – szólt Bódhidharma.

– Mindenütt keresem, de nem találom! – fakadt ki Huj-kó.

– Akkor már meg is nyugodott – válaszolta Bódhidharma.

Mumon kommentárja:

A törött fogú vén Bódhidharma hosszú tengeri utat tett meg, azt hitte, valami csodás dolgot talál Kínában. A mester azonban még szélcsendben is vihart keltett. Végül élete utolsó éveiben rátalált egyetlen utódjára, a félkezű Huj-kóra. Ó jaj! Azóta mennyi ostoba tanítványa volt.

Bódhidharma Kínába jött.

Tanítása vihart kavart.

A kolostorok csendjét

Megtörte a zűrzavar.

42. A LÁNY KIJÖN A SZAMÁDhibÓL

Sákjamuni Buddha idejében Mandzsusrí elment a Buddhák gyülekezetébe. Éppen akkor érkezett meg, amikor a tanítás véget ért, és a Buddhák visszatértek saját birodalmukba. Mandzsusrí meglátott egy lányt, aki még mindig mély meditációban időzött.

Mandzsusrí nyomban megkérdezte Sákjamuni Buddhát, hogyan lehetséges, hogy a lány a meditációnak abban a mély állapotában időzik, amit neki még nem sikerült megtapasztalnia.

– Ébreszd fel a szamádhiból, és kérdezd meg tőle – tanácsolta a Buddha.

Mandzsusrí háromszor körbesétálta a lányt, aztán csettintett egyet az ujjával. Majd minden csodás erejét latba vetve felvitte őt a mennybe, minden tőle telhetőt megtett, de a lány rendíthetetlen maradt.

– Még százezer Mandzsusrí sem tudná megzavarni mélységes nyugalomát, de odalent, ezerkétszáz országon túl, él egy Momjo nevű bódhiszattva, aki ha eljön körünkbe, felébreszti a lányt.

Buddha szavára Momjo megérkezett a földről, meghajolt és tiszteletét tette a Tökéletesen Megvilágosodott színe előtt. Buddha megkérte, hogy ébressze fel a lányt. A bódhiszattva odament a lányhoz, csettintett egyet az ujjával, és a lány nyomban elhagyta a mély meditáció állapotát.

Mumon kommentárja:

A vén Sákjamuni színjátéka ócska darab volt. Mondjátok csak meg nekem, hogy Mandzsusrí a hét

Buddha mestereként miért nem tudta felébreszteni a lányt? És vajon miért sikerült ez Momjo bódhiszattvának, aki alig volt jártas a szellemi úton?

Ha erre a kérdésre meglelitek a választ, akkor az álmvilágot a legmélyebb meditációból szemlélték.

Az egyiknek sikerült, a másikkal nem.

Ócska színészek!

Egyiken isten-álarc, a másikon ördög.

A dráma komédiába fulladt.

43. SUZAN ZEN BOTJA

Suzan felmutatta zen botját és így szólt:

– Ha azt mondjátok, ez zen bot, akkor megtagadjátok a valóságot. Ha azt mondjátok, ez nem zen bot, akkor semmibe veszitek a tényeket. Mondjátok csak, minek nevezitek ezt?

Mumon kommentárja:

Ha azt mondjátok, ez zen bot, akkor megtagadjátok a valóságot. Ha azt mondjátok, ez nem zen bot, akkor semmibe veszitek a tényeket. Szavakkal nem mész semmire! Szavak nélkül nem mész semmire! Mond meg nekem, de tüstént, mi ez!

Felmutatja a zen botot.

Élet és halál a tét.

Az állítás és tagadás egybefonódik,

A buddhák és pátriárkák életükért könyörögnek.

44. BASZO VÁNDORBOTJA

Baszo így szól egyik tanítványához:

– Ha van vándorbotod, adok neked egyet. Ha nincsen, elveszem tőled.

Mumon kommentárja:

Ha a híd leszakadt, vándorbotra támaszkodva gázolok át a patak sodrásában. Ha nem világít a hold az égen, vándorbotra hagyatkozva botorkálok haza kunyhómba. Ha ezt vándorbotnak nevezed, a pokolra kerülsz, mint egy nyíl.

Vándorbottal a kezemben

Megmérem a világ mélyét és felszínét.

A bot megtartja az eget és támasza a földnek.

Nyomában az igaz tanítás elterjed.

45. KI Ő?

Hoen azt mondta:

– Még Sákjamuni Buddha és Maitréja Buddha is az ő szolgája. Mondjátok meg nekem, ki ő?

Mumon kommentárja:

Ha világosan meglátod, ki ő, az olyan, mintha apáddal találkoztál volna egy forgalmas útkereszteződésben. Ne kételkedj benne, hogy tényleg ő volt az.

Ne használd más tját!

Ne üld meg más lovát!

Ne vitasd más hibáját!

Ne végezd más munkáját!

46. A PÓZNA CSÚCSA

Szekiszó megkérdezte:

– Hogyan jutsz tovább egy száz láb magas pózna csúcsáról?

Az egyik zen tanító azt mondta:

– Te, aki ott ülsz a száz láb magas pózna csúcsán, elértél valamit, de nem az igazi zent. Juss tovább a pózna csúcsáról, és mutasd meg magad a világ tíz égtájában.

Mumon kommentárja:

Amennyiben tovább mennél vagy visszafordulnál, nem találnál olyan helyet, ahol nem te lennél a mester. Most pedig az kérdezem tőled: Hogyan jutsz tovább egy száz láb magas pózna csúcsáról? No?

Akinek hiányzik a benső szeme,

ragaszkodik a száz láb magas pózna csúcsához.

Ha leugrik és halálra zúzza magát,

vak vezet világtalant.

47. TOSZOCU HÁROM KAPUJA

Toszocu mester három kaput állított fel tanítványai számára:

Első kapu: A zen gyakorlat célja igazi természetünk meglátása. Most hol van az igazi természeted?

Második kapu: Amikor meglátod az igazi természetet, megszabadulsz élettől és haláltól. Amikor szemed világa kihuny és csontjaid elporladnak, hogyan szabadulsz meg az élet és halál körforgásából?

Harmadik kapu: Ha megszabadultál élettől és haláltól, látod, hová tartasz. Amikor tested négy elemére szétesik, látod-e, hová tartasz?

Mumon kommentárja:

Aki túljut ezen a három kapun, akármerre jár a világban, mindenütt mester lesz. Akármi történik vele, visszatér a zenhez.

Egyébként meg szegényesen éldegél, és éhsége nem csillapodik.

Egy pillanatnyi belátás a végtelent rejti magában.

Az örökkévalóság egy pillanat.

Aki az örökkévaló pillanatban él,

Tisztán látja a tapasztalót.

48. KEMPÓ EGYETLEN ÚTJA

Egy zen tanítvány megkérdezte Kempó mestert:

– A tíz világtáj összes buddhája a nirvána egyetlen útját járta. Hol van annak az útnak az eleje?

Kempó felmutatta vándorbotját, vonalat húzott vele a levegőben, és így szólt:

– Itt ni!

A tanítvány elment Ummonhoz, és feltette neki is ezt a kérdést. Ummon felmutatta legyezőjét, és így szólt:

– Ez a legyező eléri a harmincharmadik mennyet és orrba csapja Indra istenséget. Amikor a Keleti-tenger sárkány pontyja felbukik, zuhogni kezd az eső.

Mumon kommentárja:

Az egyik mester alámerül a tenger mélyére, a földbe túr és porfelhőt szór. A másik mester felkapaszkodik a hegycsúcsra, hullámokat kelt, melyek majdnem az égig érnek. Az egyik megtartja és másik elbocsátja, de mindketten kezüket nyújtják, hogy megtartsák a mélyreható tanítást. Kempó és Ummon olyanok, mint két lovas, egyikük sem előzi meg a másikat. Hogy ki a tökéletes ember? Ki tudja? Egyikük sem tudja, hol van az út eleje.

Mielőtt lépnél, már megérkeztél.

Mielőtt beszélnél, mondandód már befejezted.

Tisztábbnál tisztább intuíció kell,

Hogy meglásd az igaz út elejét.